

IHM OpenData Wageningen Marine Research (IMARES): Habitatrictlijn Vis.

Datum laatst bijgewerk: 31 januari 2022 (frequentie ~driejaarlijks).

Beschikbare jaren:

Deze dataset betreft de landelijke trend (ontwikkeling in de tijd) van in Nederland voorkomende Habitatrictlijn Bijlage II vissoorten. Het vroegst beschikbare jaar dat voor de trend-analyse wordt meegenomen is 1994. Op het moment van opstellen van deze bijsluiters is 2021 het laatste jaar waarvan data beschikbaar is.

De verwachte frequentie waarmee nieuwe jaren worden toegevoegd is 1 x per 3 jaar. Dan worden tevens de gegevens van de tussenliggende jaren toegevoegd. Oftwel in of na 2024 komen 2022, 2023 en 2024 beschikbaar.

Habitatrictlijn Vissoorten

De dataset omvat vissoorten van bijlage II van de Habitatrictlijn (HR). Het betreft soorten die meerendeels in zoetwater als jonge vis opgroeien, daarna een deel van hun leven op zee doorbrengen en vervolgens weer de rivieren optrekken voor de voortplanting (anadrome vis). Een levenscyclus die andersom gaat komt ook voor (katadrome vis: voortplanting in zee, leven vooral in zoetwater). De gezamenlijke term voor beide is diadrome soorten.

Tabel 1: Soortnaam (nederlands), AphiaID, Wetenschappelijk naam en TRIM/nonTRIM-status van de HR-vissoorten.

Soortnaam	Aphia_ID#	Wetenschappelijke naam	TRIM/nonTRIM
zalm	127186	<i>Salmo salar</i>	TRIM
fint	126415	<i>Alosa fallax</i>	nonTRIM
elft	126413	<i>Alosa alosa</i>	TRIM
noordzeehouting	154238	<i>Coregonus oxyrhynchus</i>	nonTRIM
rivierprik	101172	<i>Lampetra fluviatilis</i>	nonTRIM
zeeprik	101174	<i>Petromyzon marinus</i>	nonTRIM
barbeel	154292	<i>Barbus barbus</i>	TRIM

#Aphia_ID heeft te maken met taxonomische informatiebron waar WMR gebruikt van maakt: World Register of Marine Species (WoRMS: <https://marinespecies.org>).

Relevante HR soorten

Voor een deel van de HR-soorten wordt de landelijke trend geanalyseerd met de gegevens die verzameld zijn in monitoringsprogramma's op de Rijkswateren; namelijk voor barbeel, elft, fint, Noordzeehouting, rivierprik, zeeprik en zalm (Tabel 1). Van de overige soorten worden de Europese en de Atlantische steur in Nederland als uitgestorven beschouwd en lijkt de grote marene niet van oorsprong in Nederland voor te komen. Voor bittervoorn, grote en kleine modderkruiper, beekprik en rivierdonderpad wordt de landelijke trend berekend door andere partijen, met gegevens die daarvoor geschikter zijn dan de monitoringprogramma's op de Rijkswateren.

Dataselectie

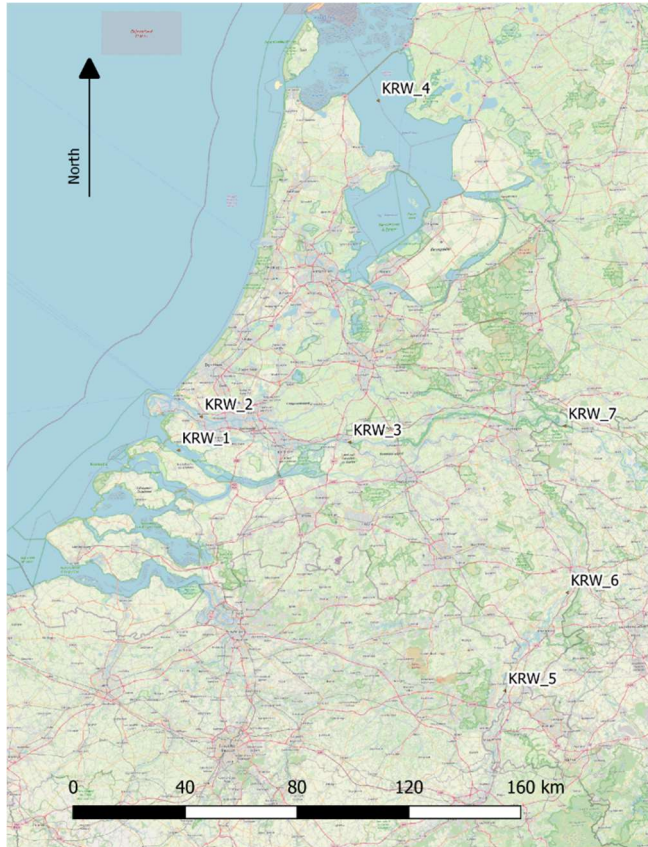
De volledige zoetwaterdataset per (KRW-) zoetwaterlichaam is beschikbaar via 'ZOETWATERVIS DATA WAGENINGEN MARINE RESEARCH' (<https://wmropendata.wur.nl/prod/zoetwatervis/>) (Tien et al. (2019)). Het gaat om vangstgegevens uit passieve (fuiken/zalmsteken) en actieve (elektroschepnet) bemonsteringsprogramma's (Diadrome vismonitoring, FDIA; Vangstregistratie aalvissers, FGRF; Zalmsteken, FGRZ; Actieve monitoring rivieren, FGRA).

Voor de analyse van de landelijke trend worden de meest geschikte monitoringsprogramma's per soort geselecteerd. De belangrijkste selectiecriteria hierbij zijn dat (a) het gebruikte bemonsteringstuig van een survey geschikt is om die soort te vangen en (b) het bemonsterde habitat relevant is voor de soort. Details over dataselectie staan in hoofdstuk 3 en Bijlage 57 in Van Rijssel et al., (2020).

De HRvis-dataset wordt samengesteld op basis van reeds stopgezette monitoringsprogramma's en nieuwe monitoringsprogramma's, die echter nooit opgezet zijn om deze soorten voor dit doeleind te volgen. Een allesomvattend monitoringsprogramma zou lastig op te zetten zijn, omdat de soorten in verschillende seizoenen in- resp. uittrekken en ook sterk verschillen in hoe en waar ze goed gevangen kunnen worden. De hier getoonde dataset is een complexe dataset met veel randvoorwaarden. Om die reden wordt deze set via OpenGeoData.WRM.wur.nl als één geheel beschikbaar gesteld. De geselecteerde bemonsteringslocaties zijn globaal op de kaart weergegeven.

Trends

Voor het berekenen van trends is gebruik gemaakt van de analysetechniek TRIM. Met TRIM kunnen ook schattingen gemaakt worden voor ontbrekende data (zie Van Rijssel et al., 2020). Bij beperkte data wordt gebruik gemaakt van expert judgement (details in Van Rijssel et al. (2020), hoofdstuk 3 en Bijlage 57).

Figuur 1: Kaart met de locaties, zoals gehanteerd voor deze dataset. Meer informatie in Tabel 2.

N.B. Locaties op de kaart zijn geïdealiseerd. In de loop der tijd is op meerdere locaties in het genoemde waterlichaam bemonsterd. De getoonde plek op de kaart is representatief voor de ligging van het zwaartepunt van bemonsterde locaties en ligt in het waterlichaam waarover het gaat.

Tabel 2: Code (als in kaart Figuur 1), Waterlichaam (volgens KRM), Meetpunt_identificatie (in evt. download). N.B. Locaties op de kaart, zijn geïdealiseerd (zwaartepunt), in de loop der tijd is in de nabijheid van de getoonde locatie bemonsterd.

Code	Waterlichaam	Meetpunt_identificatie
KRW_1	Haringvliet	NL80_NL94_11
KRW_2	Nieuwe Waterweg	NL80_NL94_9
KRW_3	Rijn (West)	NL80_NL93_8 [@]
KRW_4	IJsselmeer	NL80_NL92_IJSSELMEER
KRW_5	Grensmaas	NL80_NL91GM
KRW_6	Zandmaas	NL80_NL91ZM
KRW_7	Rijn (Oost)	NL80_NL93_8 [@]

[@]: Meetpunt_identificatie is in beide gevallen NL80_NL83_8, de beoordeling gaat over de Rijn. Het zwaartepunt van de bemonstering voor KRW_3 ligt in het westelijke deel (benedenstrooms). Voor KRW_7 juist in het oostelijke deel (bovenstrooms).

In de dataset komen een aantal verschillende bemonsteringsapparaten (vistuigen) voor welke code bij welk vistuig hoort is na te gaan op basis van Tabel 3. Andere na te zoeken codes en afkortingen zijn op te zoeken op de website van AQUO (<https://aquo.nl>).

Tabel 3: Bemonsteringsapparaat_code en bijbehorende benaming van het vistuig.

bemonsteringsapparaat_code	vistuig
110	Zalmsteek
56	Elektroschepnet
59	Fuik
72	Schietfuik

Referenties

Van Rijssel, J. C., Van Keeken, O. A., & De Leeuw, J. J. (2020). Vismonitoring Rijkswateren t/m 2019 Deel 1: Toestand en trends. C105/20. IJmuiden. <https://doi.org/10.18174/536268>

Tien, N. S. H., Griffioen, A. B., van Keeken, O. A., van Rijssel, J. C., & de Leeuw, J. J. (2019). Deel 1: Toestand en trends. C084/18A. IJmuiden. <https://doi.org/10.18174/464551>